

Enako kot na teh dveh so elementi turizma ter naravne in kulturne dediščine izdatno vključeni tudi v planinsko karto Julijske Alpe — zahod.

Po prvi izdaji leta 1989 v 10 000 izvodih in drugi izdaji leta 1991 v 3000 izvodih je zdaj izšla v 3000 izvodih že tretja močno popravljena in dopolnjena izdaja Dobnikovega vodnika po slovenskih planinskih kočah. V zajetni, več kot 350 strani debeli knjigi naravnega žepnega formata so podrobno opisane planinske postojanke v vseh predelih Slovenije z dostopi in časi dostopov, razgledi, obratovalnim časom, zmogljivostmi, turami in izleti v najbližjo okolico, prehodi in tudi telefonskimi številkami v kočah ali pri informatorjih. V celoti je v vodniku nadrobno opisanih 165 planinskih koč, v katerih je skoraj 8000 ležišč. Podatke o zasedenosti je mogoče dobiti iz prve roke v 80 planinskih kočah, velik del visokogorskih, kjer imajo bodisi telefon, bodisi mobilitel. Dobnikov vodnik je torej vsekakor priročnik, ki bo prišel prav vsakemu planinskemu pohodniku.

M. R.

Tri knjige Naravoslovnega društva za Koroško

Založništvo Naravoslovnega društva za Koroško iz Celovca je ob koncu lanskega leta izdalo dva zvezka Sporočil (Mitteilungen) tega društva s skupnim naslovom Carinthia II, ki sodita v 184. letnik celotnega izhajanja in v 104. letnik Carinthie, isto društvo pa je lanskega junija v Sveti Trojici izdalo knjigo **Franza Hafnerja** »Skalna jerebica na Koroškem«; prvi dve knjigi obsegata 630, tretja 130 strani knjižnega formata, vse tri pa so bogato in lepo ilustrirane.

Carinthia II vsebuje poljudnoznanstveni in strokovnoznanstveni del. Prvi del vsebuje več kot 20 člankov, v katerih avtorji obravnavajo med drugim neolitik s posebnim ozirom na razmere na Koroškem, nekatere rastlinske in živalske vrste (seveda spet s Koroškega), rjavega medveda v novih predelih Koroške, novo odkrite podzemne jame na območju Obirja na avstrijski strani, neka-

tere zanimive minerale, ki so jih našli na Koroškem, izgradnjo in organizacijo mreže meteoroloških postaj na Koroškem in še vrsto prispevkov, ki so zanimivi tudi za bralce z gorniški interesi. — V drugem, čisto znanstvenem delu, je za nas posebej zanimiv prispevek **Nade Praprotnik** z naslovom »Senecio carniolicus Willd. v Karavankah«, o tej rastlini pa je v povzetku v slovenskem jeziku napisano: »Vrsto Senecio carniolicus je na Vajnežu že leta 1790 našel **Karel Zois**, opisal pa jo je **Willdenow** (1803). Po mnenju **Hartla** & al. (1992) je pojavljanje v Karavankah dvomljivo oziroma bi ga bilo treba preveriti. **Wraber** (1980, 1990) pa je vrsto videl le na avstrijski strani Vajneževega sedla. V letu 1993 je bila lokaliteta vrste Senecio carniolicus na Vajnežu potrjena. Raste na slovenski in avstrijski strani. Gre za edino zanesljivo nahajališče v Karavankah v Sloveniji.«

Vse o skalni jerebici, posebno na avstrijskem Koroškem, je mogoče zvedeti iz Hafnerjeve knjige o tej živali, ki je še posebej bogato ilustrirana z barvnimi fotografijami širših in ožjih območij, kjer živi ta razmeroma redka ptica, ter ptice in njenih značilnosti v posameznih razvojnih obdobjih. Enako bogat je seznam literature, v kateri avtorji opisujejo skalno jerebico, na tem seznamu pa so tudi tri dela znane slovenskega ornitologa **Janeza Gregorija**; dovolj pove podatke, da je na celotnem tem seznamu skoraj 500 naslovov.

M. R.

Vodnik po Spodnji Savinjski dolini

Za konec leta smo dobili Vodnik po Spodnji Savinjski dolini, ki je bil predstavljen v Občinski matični knjižnici v Žalcu lanskega 13. decembra. Vodnik sta predstavila **Henrik Kranjc** in **Branko Goropešek**. Izdalo ga je EPSI d.o.o., založila Turistična zveza Spodnje Savinjske doline. Vodnik vsebuje opis doline, prebivalstva in sakralnih spomenikov in posebej opis šestih krajev (Šempeter, Polzela, Žalec, Braslovče, Vransko in Pre-

bold). Opisani so še sprehodi in izleti, turistične prireditve in kulturne ustanove. Izvlečki tega so v angleškem in nemškem jeziku. V sredini je tudi zemljevid, ki ima močno poudarjen 15. poldnevnik, in želja je, da bi bil označen tudi na novi avtocesti.

Poleg tega so predstavili še lepo oblikovano mapo (z blagovno znamko) s posameznimi listi. Eden je namenjen planinarjenju in predstavlja Savinjsko planinsko pot (SPP). Ta je opisana tudi v vodniku in je bila dvajset let krožna pot — sklenjena, sedaj pa je podkavste oblike, torej vezna pot. Kdor je risal zemljevid v vodniku, ga je povsem po svoje in se ne ujema z mnogo bolj narisanim na listu. SPP ima sedaj 26 obveznih točk, neobvezne so Šmohor, Tovst, Svetina in Resevna, dodani so še Stari žovneški grad in Mrzlica. Seznam, ki je na listu, jih je nekaj spustil in nekaj dodal med neobveznimi.

V vodniku je opisanih šest sprehodov in izletov, na listu pa osem predlogov poti. Tako se s Presedel »dviguje pot po ključih do Velike planine«, z osmega se odcepi na dom dr. Goloba ali na Črni vrh (1204 — tekst, 1205 — karta).

Na Dobrovlje pelje sedaj asfaltna cesta iz Letuša in Vranskega (po okoli 9 km). Tako se turist lahko z Vranskega mimo bazena pripelje do konca asfaltne prevleke (garaže) in se sprehodi mimo majhne cerkve — spomenika k veliki cerkvi in uživa v razgledu. Spusti se k planinskemu domu in se dvigne do jeklenega konjička. Če se pa ustavi pri gozdarski koči, lahko gre na Ropasove peči in ob novem križu — viden iz doline — občuduje razgled po dolini. Pa še z evropsko peš potjo E 6 se bo srečal, ki je označena in pride z Mozirja. Če bo kdo spraševal za Vinski vrh, bo v težavah, ker je bolj znan Vimperk s cerkvijo sv. Miklavža in kočjo, čeprav je po karti (TTN 5) to dvoje različnosti.

Predstavljene so različne postojanke. Pri jami Pekel je turistični dom, Šmiglova zidanica je zgodovinski spomenik. Dom revirskih in savinjskih borcev je že nekaj časa zaprt in v nič kaj dobrem stanju. Planinski

dom rudarjev na Partizanskem vrhu je menda isto kot Dom rudarjev na Sveti planini. Ni pa nikjer zapisan ribiški dom ali kaka lovška kočica (v besedilu ture je omenjena na Golavi). Tudi to je turizem. Na naslovnici je verjetno Krvavica, katere vrh je dostopen skozi naravno okno. Na eni strani je rdečkasta stena, »ki še danes toči krvave solze za umrlo Veroniko« (legenda), na drugi strani so krvaviške luknje. Pot je pa kar zahtevna. Žal v vodniku ni omenjen Kotečnik (je že v evropskih revijah), ki premore kar precej nad sto športnih plezalnih smeri, med njimi tudi nekaj osmic. Na Gori Oljki se srečamo z Slovensko geološko potjo, pa še Andraška drži tod. Razgled z nje pa moramo ohranjati, ker se delno že zarašča.

Na predstavitvi so poudarili, da je to le osnovna informacija - zato pa mora ta biti jasna in nedvoumna.

Vodnik je opremljen z barvnimi in črno belimi fotografijami. Kdor bo hodil po dolini, se bo z vodnikom lahko znašel. Sicer pa je na voljo še turistično planinska karta občine Žalec (1989), imajo jo naprodaj celo v Domu na Mrzlici. Razmišljajo o novi. Pa tudi za afirmacijo Spodnje Savinske doline so planinci poskrbeli v planinskih vodnikih (Kocbek: Savinske planine 1903, založil A. Cvenkel v Št. Petru v Savinjski dolini, Vodnik po Posavskem hribovju 1978, Po gorah severovzhodne Slovenije 1980, Kamniške in Savinjske Alpe 1993), pa tudi dve izdaji Vodnika po SPP sta izšli z opisom doline.

Upajmo, da je vodnik dosegel svoj cilj in bo drugi obširnejši in boljši. Vzemimo ga v roke in preberimo, pa sprehodimo se z njim po dolini in okoliških hribovih!

B. J.

Teze za tečaj vodnikov

MK za tečaje mladinskih planinskih vodnikov izdaja Teze za tečaj za mladinske planinske vodnike, zadnja je že četrta dopolnjena izdaja. Prve Teze programa letnih tečajev za mladinske vodnike nosijo letnico 1982 in imajo napisanih 16 predmetov za 57 ur (20 teoretični in 37 praktični del snovi). Izdane so na

osnovi Programa snovi za MV in PŠ (MK PZS, Lj. 1970, evidenčne številke Planinske založbe nima, ima pa odtis simbola), ki predpisuje 110 ur dela, in sicer letni 55 ur (28 + 27) in zimski prav tako (13 + 42). Ima navedenih 14 predmetov. Učna ura traja 50 minut. Druge Teze za tečaj MV so izdali leta 1987; tretja dopolnjena izdaja nosi letnico 1993 in ima 196 strani. Predmeti so tu drugačni, nekaj jih je združenih v skupino predmetov PŠ, nekaj drugače poimenovanih, dodana odgovornost in družbeno politična tema, ki jo zadnja izdaja zamenja z ekologijo.

Zadnja, dopolnjena izdaja (julij 1994) obsega 208 strani. Program obsega 18 ur teoretičnih predavanj in 39 ur praktičnega dela, kar dá skupno 57 učinkovitih ur. Če temu dodamo še ure PŠ, katere znanje mora kandidat dokazati s sprejemnim izpitom, ne dobimo trenutno predpisanih ur za kategorijo A (142 = 69 + 73). Eno ali drugo je v protislovju, če se morajo po Pravilih za kategorizacijo različni izobraževalci enako izobraziti (Obvestila 10-11/94, dodatek, 4. čl.)! Po vrsti so teze napisane takole: Planinstvo in rekreacija, Priprava in izvedba izleta, Taborjenje, Bivak, Nevarnosti v gorah, Prva pomoč, Poglavlje iz psihologije osebnosti in grupe (Priprava in vodenje sestankov, Osnovne naloge MO PD), Družabnost, Teze za orientacijo za tečaje za MV (Orientacija — osnutek učnega načrta), Katalog znanj in veščin iz predmeta Gibanje v gorah za letni tečaj za MV (Tehnika vodenja: Kopni del — osnutek učnega načrta (tu prvič loči kategorije zahtevnosti A, B in C). Dodatno je še: Izdelava umetnih fiksirnih točk v kopni skali, Priročna (improvizirana) nosila, Vrvna ograja, Samovarovalni komplet na zavarovanih poteh, Osnove Gorske reševalne službe za MPV, Transport ponesrečenca z improviziranimi transportnimi sredstvi, Reševanje v gorah s helikopterjem, Planinska pota, Odgovornost mladinskih vodnikov, Sistem radijskih zvez GRS in druge radio zveze za gornike, Varstvo gorskega sveta, Sneg in snežni plazovi, Planinska oprema za zimske razmere.

Koliko dela bo še potrebno, da se to vse res naredi in pripravi enotno gradivo za sedaj enotni predmetnik kategorije A! To morata imeti usklajeno KVIZ in OPLV, ki trenutno vzgajata vodnike te kategorije. ZGVS ima svoj način izobraževanja z evropskimi zahtevami. GV so imeli gradivo pripravljeno v obliki izpitnih vprašanj.

Veliko dela je bilo vložnega v to, veliko ljudi je sodelovalo in to gradivo je potrebno posodobiti in prilagoditi sedanjim zahtevam. KVIZ se trudi z zbiranjem tega gradiva, vendar vsega ni dobila. Izdelati bo potrebno učni načrt, ki naj vsebuje predmetnik, cilj predmeta, vsebino, navodila za podajanje in izvajanje tega ter ustrezno literaturo. Temu naravno sledi napisano gradivo za vsak predmet posebej. Danes lahko to reč spravimo na disketo, ki jo lahko sproti dopolnjujejo s sodobnimi dosežki.

B. J.

Knjige ob zaključku leta

Ob zaključku leta 1994 je izšlo nekaj knjig, mimo katerih ne moremo.

Prav je, da opozorimo na »Slovenski almanah '95«, ki so ga prejeli naročniki Dela in Slovenskih novic.

Marjan Raztresen je zanj napisal sestavek »Množice na gorskih poteh«, ponatisnjeni so podatki iz Vodnika po planinskih postojankah Slovenije, podan je pregled pomembnejših alpinističnih vzponov slovenskih alpinistov v letu 1994 in še kaj bi se našlo. Poudarimo lahko, da v Almanahu najdemo tisto, kar potrebujemo pri načrtovanju izletov v gore.

Izšel je 8. zvezek Enciklopedije Slovenije. Tudi v enciklopediji najdemo seznam planinskih koč in zemljevid, ki pove, kje je posamezna kočica. Obdelan je pojem planina, objavljen je zemljevid planin v Sloveniji, seznamimo se s pojmom planinska književnost. Tu pogrešam, da ni omenjen mladinski pisatelj **Mirko Kuncič**. Res je, da je živel v Argentini, vendar je izredno ljubil in čudovito opisoval Slovenijo in Gorenjsko. Ali res ni v Sloveniji znana bajeslovna mladinska povest »Gorjančev Pavlek« (Buenos Aires